Rapportage inkomensgegevens van bestuurders van zorginstellingen uit de jaarverslagen-2009

1. Inleiding

VWS rapporteert jaarlijks aan de Kamer over de gegevens van de inkomens van bestuurders van zorginstellingen zoals in de jaarverslagen worden verantwoord (TK 29689, nrs. 4, 34, 124 en 174, TK 30111, nr. 48 en 50). In deze rapportage zijn grotendeels dezelfde tabellen gegenereerd als in de voorgaande jaren.

2.1 Reikwijdte van het onderzoek

In de analyse is gekeken naar vier sectoren:

- Ziekenhuiszorg: 114 instellingen
- Geestelijke gezondheidszorg (GGZ): 130 instellingen
- Gehandicaptenzorg: 112 instellingen
- Verpleging, Verzorging en Thuiszorg: 372 instellingen

2.2 Beloningsniveau van de bestuurders in 2008

De gegevens over het beloningsniveau in 2009 hebben betrekking op 1.099 bestuurders, werkend bij 728 instellingen. Interim-bestuurders en gewezen bestuurders zijn bij deze analyse buiten beschouwing gelaten. De inkomensgegevens van bestuurders van ZBC's (zelfstandige behandelcentra) lenen zich niet voor analyse. Daarom zijn ze er dit jaar weer buiten gehouden. In iedere sector zien we dit jaar een hoger aantal instellingen en dus ook bestuurders dan in 2008 (was: 670 instellingen met 1009 bestuurders; in 2009: 728 instellingen met 1.099 bestuurders).
De inkomensgegevens hebben betrekking op het brutoloon inclusief het vakantiegeld en de eindejaarsuitkering, maar exclusief de onkostenvergoeding en de werkgeverslasten (premies en pensioen). Ook de eventuele ontslaguitkering en de eventuele bonus zijn hierin niet meegenomen, maar deze komen in paragraaf 5 terug. Het brutoloon van de bestuurder is omgerekend naar een voltijds jaarloon voor de vergelijkbaarheid. Dat wil zeggen dat is gecorrigeerd voor een eventuele deeltijdfactor en voor een eventueel kortere duur van het dienstverband in het verslagjaar.

Tabel 1 Bruto jaarloon 2009 zorgbestuurders naar sector

	Ziekenhuis-zorg	GGZ	Gehandicap-tenzorg	Verpleging, Verzorging en Thuis-zorg	Totaal
Minder dan €100.000	1%	30%	25%	33%	25%
Tussen €100.000 en €150.000	14%	36%	37%	45%	36%
Tussen €150.000 en €200.000	48%	27%	32%	19%	28%
Meer dan €200.000	37%	7%	6%	3%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal aantal	223	206	158	512	1.099
Gemiddeld	186.500	129.000	130.000	120.000	136.500

De tabel laat zien dat 25% van de bestuurders een beloning heeft lager dan €100.000 (2008: 26,6%). 36% van de bestuurders zit tussen de €100.000 en €150.000 (2008: 37,2%). Daarnaast heeft 39% een beloning boven de €150.000 (2008: 37,3%).
Tussen de sectoren zijn aanzienlijke verschillen te zien. Waar in de ziekenhuissector 85% van de bestuurders een beloning boven de €150.000 heeft (2008: ruim 77%), heeft in de Verpleging,

Verzorging en Thuiszorg 78% (2008: 81%) een beloning onder de €150.000. De verschillende omvang van de instellingen is daar een belangrijke verklarende factor voor.
De klasse-indeling in euro's is al jaren dezelfde en is dus niet aan de inflatie aangepast, terwijl de inkomens wel minstens gelijke tred houden met die inflatie. Dat resulteert erin dat er automatisch een lichte groei ontstaat naar een hogere klasse-indeling.

2.3 Vergelijking met de normen van de sector

1 september 2009 is de nieuwe Beloningscode Bestuurders in de Zorg (BBZ) in werking getreden. Die geldt alleen voor nieuwe contracten. Die code kan daarom pas effect sorteren op de inkomens van nieuwe bestuurders die in 2010 worden ingeschaald. Dat effect kan pas in 2011 gemeten worden in de jaarverslagen over 2010. In 2009 zijn er 4 bestuurders geweest die ná 1 september 2009 zijn begonnen. Gelet op opzegtermijnen e.d. is het waarschijnlijk dat hun contractonderhandelingen waren afgerond voordat de BBZ in werking was getreden. Daarom kan in deze analyse geen tabel worden gepresenteerd die de inkomens vergelijkt met die die uit de BBZ-inschaling zouden zijn voortgevloeid. In deze analyse over de jaarverslagen uit 2009 is daarom de tot nu toe gebruikelijke aanpak gehanteerd van het afzetten van de inkomens van de bestuurders tegen de NVTZ- dan wel de NVZD-norm.

De Nederlandse vereniging van toezichthouders in de zorg (NVTZ) en de Nederlandse vereniging van ziekenhuisdirecteuren (NVZD) hebben beide een regeling opgesteld die het maximumsalaris aangeeft dat de bestuurder zou mogen verdienen aan de hand van kenmerken van de organisatie (personeel, omzet, complexiteit). De regeling van de NVTZ is beduidend gematigder dan die van de NVZD.
In onderstaande tabellen wordt per sector een vergelijking gemaakt tussen het maximale salaris van de regeling in vergelijking met het genoten salaris.

Tabel 2 Bruto jaarloon 2009 zorgbestuurders in vergelijking met de NVTZ-regeling

	Ziekenhuis-zorg	GGZ	Gehandicap-tenzorg	Verpleging, Verzorging en Thuis-zorg	Totaal
minder dan 75%	3%	12%	15%	4%	7%
van 75 tot 90%	1%	12%	10%	11%	9%
van 90 tot 100%	7%	11%	15%	16%	13%
van 100 tot 110%	13%	10%	15%	19%	16%
van 110 tot 125%	32%	16%	15%	25%	23%
van 125 tot 150%	35%	25%	24%	17%	23%
meer dan 150%	9%	14%	6%	8%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal aantal	223	206	158	512	1.099

Wanneer wordt gekeken naar de beloning van bestuurders in vergelijking met de richtlijn van de NVTZ, dan moet geconcludeerd worden dat 71% van de inkomens ook in 2009 uitkomen boven de uitkomst die toepassing van de richtlijn van de toezichthouders zou hebben laten zien. In 2008 was dat ook 71%.

Tabel 3 Bruto jaarloon 2009 zorgbestuurders in vergelijking de NVZD-regeling

	Ziekenhuis-zorg	GGZ	Gehandicap-tenzorg	Verpleging, Verzorging en Thuis-zorg	Totaal
minder dan 75%	3%	17%	24%	12%	13%
van 75 tot 90%	19%	26%	37%	31%	28%
van 90 tot 100%	24%	23%	23%	29%	26%
van 100 tot 110%	22%	16%	11%	15%	16%
van 110 tot 125%	22%	12%	3%	8%	11%
van 125 tot 150%	9%	5%	1%	3%	4%
meer dan 150%	1%	1%	1%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal aantal	223	206	158	512	1.099

Hoewel de NVZD-regeling ruimer is dan de NVTZ-regeling, komen 33% van de bestuurdersinkomens in 2009 uit boven de uitkomst die toepassing van de NVZD-regeling zou hebben laten zien. In 2008 zat 29,3% van de bestuurders boven het maximum.

Als we de beloning afzetten tegen de erg globaal werkende (want onafhankelijk van omvang van de instelling en van complexiteit van het productieproces, van de functiezwaarte dus) norm van 130% van het gemiddelde ministerssalaris in 2009, €181.773, dan zien we dat gemiddeld 81%, evenwel verschillend per sector, daar onder blijft.

Tabel 4 bruto jaarloon 2009 afgezet tegen 130% van het huidige ministerssalaris

	Ziekenhuis-zorg	GGZ	Gehandicap-tenzorg	Verpleging, Verzorging en Thuiszorg	Totaal
Onder de norm	43%	85%	87%	94%	81%
Boven de norm	57%	15%	13%	6%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Het totaalpercentage van boven de norm is constant gebleven, namelijk 19%. De GGZ en de gehandicaptenzorg vertonen met 15% en 13% een dalende tendens (was respectievelijk 22,9% en 16,8% in 2008). Maar de ziekenhuiszorg laat met 57% een stijging zien (was in 2008 48,7%).

2.4 De beloning van zorgbestuurders met een nieuwe baan

Naast de loonontwikkeling van de zittende bestuurders is het ook van belang te kijken naar de beloning van de bestuurders die in 2009 in een nieuwe functie zijn begonnen (dat hoeven niet per se nieuwe instromers te zijn, het kunnen ook mutaties binnen de sector zijn). Hier kijken we dus naar álle nieuwe bestuurders in 2009 (in par. 2.3 staat een opmerking over de nieuwe bestuurders van ná 1 september 2009).
De beloning van de nieuw ingeschaalden (echte nieuwelingen én doorschuivers) laat een vergelijkbaar overschrijdingsbeeld zien als in de gehele sector. Van álle bestuurders zit 29% (was in 2008: ook 29%) onder het maximum van de NVTZ en 67% (was in 2008: 71%) onder het maximum van de NVZD. Maar kijken we naar alleen bestuurders met een nieuwe baan, dan zit 31% onder de NVTZ-norm (was in 2008 30%). En die laatste groep zit, afgezet tegen de NVZD-norm, voor 81% onder het NVZD-maximum (was in 2008: 53%). De normerende werking van de NVTZ- en de NVZD-normen laat dus te wensen over, zou op het eerste gezicht een conclusie kunnen zijn. Wan-

neer de zorgbestuurders met een nieuwe baan echter vooral doorstromers zijn (die bij doorstroming niet in salaris achteruit willen) dan werpt dat een ander licht op deze cijfers.

2.5 Overige zaken

Bonussen
In 2009 heeft 8% (2008: 11%) van de bestuurders een bonus ontvangen van gemiddeld €13.750 (2008: €13.500). Dat is dus qua hoogte vergelijkbaar met 2008, maar qua aantallen een daling. De hoogte van de bonus was in de ziekenhuissector hoger dan gemiddeld (€21.600) en dan een jaar eerder (€17.250).

Ontslagvergoedingen
In 2009 ontving 3,2% (2008: 4,1%) van alle bestuurders enige vorm van ontslagvergoeding. De gemiddelde ontslagvergoeding in 2009 komt neer op €197.000 (2008: €230.000), echter met een vrij grote variatie. Het percentage bestuurders dat een vergoeding kreeg, is gedaald ten opzichte van 2008. Toch is het aantal interim-bestuurders in 2009 constant gebleven ten opzichte van 2008, zie de volgende paragraaf. De gemiddelde ontslagvergoeding ligt lager, maar dat kan aan de samenstelling van de ontslagenen liggen (bv. meer mensen met een relatief kort dienstverband dan wel een relatief lager salaris).

Interim-bestuurders
Naast de 1.091 bestuurders die in de bovenstaande tabellen zijn geanalyseerd, zijn in 2009 ook nog 114 bestuurders extern ingehuurd. Het aantal is vergelijkbaar met het aantal in 2008. toen waren het er 115.
De neiging kan bestaan om te denken dat iedere extern ingehuurde bestuurder een interim-bestuurder is. De praktijk laat evenwel zien dat er ook instellingen zijn die structureel geen bestuurders in loondienst hebben, maar structureel werken met dezelfde extern ingehuurde bestuurder. Vaak gaat het dan om instellingen die werken met een bestuurder die werkt via een management-bv.
De interim-bestuurder verbleef gemiddeld 9 maanden bij de instelling (2008: 8 maanden). Dat is op zich lang voor een interim-bestuurder en iets langer dan de 8 maanden van vorig jaar.
De gemiddelde vergoeding (dat is dus een ruimer begrip dan ‘de beloning’ omdat daar ook allerlei kostenvergoedingen voor zelf af te sluiten sociale zekerheid en dergelijke, plus overheadkosten van de interimmer in zitten), omgerekend naar jaarbasis bedroeg bijna €248.000 (2008: €244.000).

Verkorte verslagen
Bij de voorbereidende schriftelijke vragen vanuit de Kamer voor de begrotingsbehandeling van VWS werd gevraagd hoeveel zorginstellingen voor een beperkt verslag hadden gekozen. Dat waren er 130. De intentie achter de vraag bleek te zijn of instellingen deze mogelijkheid van verkorte verslagen wellicht ten onrechte hadden gekozen, om zo bijvoorbeeld transparantie over bestuurdersinkomens te voorkomen. Daarom is hier nader naar gekeken. Daaruit blijkt dat deze verkorte verslagen zijn ingediend met de legitieme reden, namelijk omdat de betreffende instelling weliswaar al was toegelaten, maar (nog) geen verzekerde zorg had geleverd.